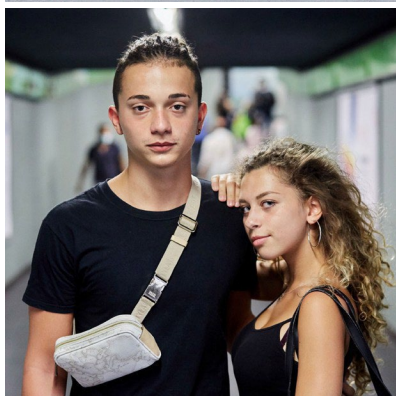
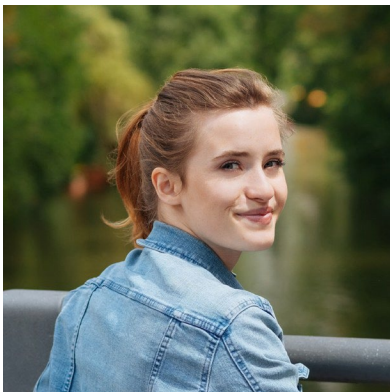

SOSIAALISEN SUOJELUN JA HYVINVOINTIVALTION

TULEVAISUUS
EU:SSA

Huomautuksia

1) Tämä asiakirja on käännös sosiaalisen suojelun ja hyvinvointivaltion tulevaisuutta EU:ssa käsittelevän korkean tason työryhmän raportin tiivistelmästä ja suosituksista. Raportti laadittiin alun perin englanniksi ja julkaistiin tällä [verkkosivulla](#) 6. helmikuuta 2023.

2) Korkean tason työryhmä laati raportin kollegiaalisesti Euroopan komission pyynnöstä. Työryhmän jäsenet osallistuivat raportin laatimiseen täysin puolueettomina yksityishenkilöinä. Raportissa esitettyjen näkemysten ei tule katsoa edustavan Euroopan komission tai sen yksiköiden näkemyksiä. Kaikki työryhmän jäsenet eivät välttämättä ole yhtä mieltä kaikista raportissa esitetyistä näkemyksistä. Euroopan komissio ei vastaa tämän julkaisun uudelleenkäytön seurauksista.

3) Sosiaalisen suojelun ja hyvinvointivaltion tulevaisuutta EU:ssa käsittelevä korkean tason työryhmä kokoontui marraskuun 2021 ja joulukuun 2022 välisenä aikana. Sen puheenjohtajana toimi Ateenassa toimivan DIKTIO-ajatushautomon puheenjohtaja **Anna Diamantopoulou**. Hän on toiminut aiemmin työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioista vastaavana komission jäsenenä ja Kreikan ministerinä.

Työryhmään kuuluivat seuraavat 11 jäsentä:

- **Agnieszka Chłoń-Domińczak**
- **Bernhard Ebbinghaus**
- **Elena Granaglia**
- **Anton Hemerijck**
- **Hans-Peter Klös**
- **Catherine Mathieu**
- **Pasi Moisio**
- **Jozef Pacolet**
- **Yves Stevens**
- **Dorottya Szikra**
- **Anu Toots.**

Työryhmää avusti ryhmän sihteeristö (Euroopan komission työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosaston sosiaalisesta suojelusta vastaava yksikkö).

Tiivistelmä

Sosiaalisen suojelun ja hyvinvointivaltion tulevaisuutta EU:ssa käsittelevä korkean tason työryhmä analysoi raportissaan **keskeisten megatrendien odotettavissa olevia vaikutuksia** sosiaaliseen suojeluun ja hyvinvointivaltioon. Raportissa kuvaillaan näiden megatrendien vaikutuksia **sosiaalisen suojelun järjestelmien suunnitteluun ja kattavuuteen sekä rahoitukseen**. Lisäksi siinä annetaan **keskeisiä strategisia suosituksia** sekä jäsenvaltioille että EU:lle. Pitkän aikavälin trendien lisäksi raportissa tarkastellaan covid-19-pandemiasta sekä Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaa vastaan ja sen vaikutuksista saatuja kokemuksia, kuten energiaköyhyyttä, joka on yhä suurempi haaste.

Hyvinvointivaltioon vaikuttavat useat globaalit megatrendit, jotka muokkaavat yhteiskuntiamme, talouksiamme ja työmarkkinoitamme. **Väestörakenteen muutoksia** ovat esimerkiksi eliniän pidentyminen ja hedelmällisyyden väheneminen, jotka johtavat väestön ikääntymiseen, sekä muutokset perherakenteissa, EU:n sisäisessä liikkumisessa ja muuttoliikkeessä. Väestön ikääntyminen vaikuttaa sosiaalisen suojelun järjestelmien taloudelliseen kestävytyteen. Se edellyttää korkeampaa työllisyysastetta ja taloudellisesti aktiivisen elämän perinteisten rajojen uudelleenarviointia.

Työelämä muuttuu. Laadukkaisiin työpaikkoihin perustuvan työllisyyden lisääminen on erittäin tärkeää, jotta kaikki kotitaloudet voivat saada tuloja ja jotta varmistetaan kestävä julkisten menojen rahoitus. Vaikka työllisyysaste on viime vuosikymmeninä noussut, nuorten, naisten, vanhempien työntekijöiden, vammaisten henkilöiden ja maahanmuuttajataustaisten ihmisten alityöllisyyden haasteita ei ole vielä ratkaistu. Heikkolaatuiset työpaikat, työssäkäyvien köyhyys sekä epätyypillisissä työsuhteissa, joille ovat ominaisia epävarmuus ja pienempi palkka, olevien ihmisten suuri osuus ovat keskeisiä riskejä, jotka edellyttävät uusia suojelun muotoja.

Digitalisaatio ja teknologiset muutokset paitsi aiheuttavat riskejä myös tarjoavat mahdollisuuksia työmarkkinoille ja sosiaaliselle suojelulle. Ne voivat johtaa ainakin keskipitkällä aikavälillä joidenkin työpaikkojen häviämiseen ja polarisoitumiseen, mutta pitkällä aikavälillä niiden avulla voidaan saavuttaa yleinen nettotyöllisyyden kasvu. Alustataloudelle on ominaista epävarmojen työsuhteiden suuri osuus, kun taas osaamiseen ja tietotekniikan saatavuuteen liittyvien puutteiden vaarana on eriarvoisuuden lisääntyminen. Samaan aikaan teknologinen kehitys luo kuitenkin mahdollisuuksia sosiaalisen suojelun, kuten terveydenhuoltopalvelujen, järjestämiselle ja tehostamiselle.

Ilmastonmuutos ja vihreä siirtymä vaikuttavat jo nyt työmarkkinoihin ja sosiaaliseen suojeluun, mutta niiden seurauksena ei ole vielä ryhdytty kattaviin sosiaalipoliittisiin toimiin. Ilmastonmuutos vaikuttaa kaikkiin ihmisiin, mutta uudet haasteet voivat lisätä jo olemassa olevaa eriarvoisuutta. Vihreän siirtymän työllisyyttä koskeviin ja sosiaalisiin seurauksiin on puututtava. Tähän sisältyvät keskeisten ammattien työvoimapulan vähentäminen, riskialttiilla aloilla työskentelevien työntekijöiden siirtymän tukeminen ja energiaköyhyyden minimointi.

Raportissa tarkastellaan näiden megatrendien vaikutusta sosiaali- ja hyvinvointipolitiikkaan **elämänkaaren näkökulmasta** ja erotetaan toisistaan kolme hyvinvointivaltion toimintoa: **työmarkkinoiden sääntely, sosiaalinen suojele** ja **sosiaaliset investoinnit**.

Perhepolitiikalla on useita tavoitteita, kuten lasten köyhyyden torjuminen, lasten kehityksen edistäminen ja tukeminen varhaislapsuudesta alkaen, perheiden tyydyttävän elintason varmistaminen ja naisten työllisyyden lisääminen. Hyvinvointipolitiikan on ulotuttava toimeentuloturva pidemmälle, ja siinä on korostettava palvelujen tarjoamista. Näin mahdollistetaan osallistuminen sosiaaliseen ja taloudelliseen elämään ja edistetään työllisyyttä.

Nuoruus on muuttumassa entistä pidemmäksi elämänjaksoksi, jonka aikana teini-ikäiset ja nuoret aikuiset voivat siirtyä koulutuksesta työssäkäyntiin ja takaisin sekä taloudellisesta riippuvuudesta riippumattomuuteen ja takaisin, ja he saattavat myös perustaa perheen. Epätavalliset työsuhteet, joihin kuuluvat esimerkiksi oppisopimus- ja harjoittelujaksot, matalat palkat ja hajanainen työhistoria heikentävät usein nuorten mahdollisuuksia riittävään sosiaaliseen suojeleluun. Onnistunut siirtyminen koulusta työelämään on edelleen keskeistä sekä palkanäkymien että sosiaalisen suojeleluun kattavuuden kannalta ja nuorten alityöllisyydestä aiheutuvien haavoittavien vaikutusten välttämiseksi. Poliittikkatoimiin voi kuulua yhdistelmä yleisiä ja kohdennettuja sosiaaliturvaetuuksia, apurahoja ja työmarkkinoille pääsyä koskevia etuuksia.

Työehtosopimusneuvotteluilla on **työelämän** aikana keskeinen rooli riittävän vähimmäispalkkasuojeleluun saavuttamisessa sekä tuottavuuden kasvun oikeudenmukaisen jakautumisen varmistamisessa. Työehtosopimusten suojeleluuskyky on kuitenkin heikentynyt. Lisäksi epätavallisuudessa työsuhteissa olevilla ja itsenäisillä ammattinharjoittajilla on edelleen haasteita riittävien, läpinäkyvien ja siirrettävissä olevien sosiaaliturvaetuuksien saannissa. Taloudessa nykyisin tarvittavan joustavuuden ja riittävien sosiaalisten takuiden yhteensovittamisen vaihtoehtoja ovat muun muassa verovaroista tuettu sosiaalinen suojelelele sekä osallisuuden lisääminen maksuihin perustuvissa järjestelmissä. Jotta kaikille voidaan taata kohtuulliset tulot, päättäjien keskeisenä haasteena on yhdistää vähimmäistoimeentuloturva sekä työnteon kannustimet ja oikeudenmukaiset palkat, kun otetaan huomioon matalapalkkaisten ja työssäkävien köyhien ihmisten suuri määrä. Myös elinikäistä täydennys- ja uudelleenkoulutusta koskevat toimenpiteet, kuten aktiivinen työmarkkinapolitiikka, koulutus ja elinikäinen oppiminen, ovat ratkaisevan tärkeitä välineitä työntekijöiden tukemiseksi siirtymäkausiin. Työpaikkojen säilyttämiseen tähtävillä järjestelmissä on keskeinen rooli talouskriisien aikana työttömyyden rajoittamisessa. Lomautusjaksoja on hyödynnettävä koulutusmahdollisuuksina.

Vanhuusiän lähestyessä siirtymisessä työelämästä eläkkeelle tapahtuu muutoksia, kun eläkeikää nostetaan ja saataville tulee joustavampia järjestelyjä työnteon ja eläkkeen yhdistämiseksi. Ikääntyvän väestön kasvaviin tarpeisiin voidaan vastata esimerkiksi lisämaksujen ja/tai työurien pidentämisen avulla. Tätä varten tarvitaan yksityiskohtaisempia vanhempia työntekijöitä koskevia poliittikkoja, kuten ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, työpaikkojen mukauttamista ja eläkkeelle jäämisen ikärajojen eriyttämistä. Väestön ikääntymisen myötä tarvitaan enemmän pitkäaikaishoitoa, joka voi olla kallista perheille. Tämän vuoksi on tärkeää varmistaa pitkäaikaishoitoon liittyvä sosiaalinen suojelelele, jossa kustannukset katetaan maksujen ja/tai verovaroista rahoitetun julkisen palvelutarjonnan avulla. Myös

hoitotehtävien tunnustaminen on tärkeää, jotta erityisesti naisille voidaan taata riittävät eläkkeet.

Raportissa määritettyihin lisääntyviin tarpeisiin vastaaminen edellyttää riittävää, oikeudenmukaista ja kestäväää **sosiaalisen suojelun rahoitusta**. **Työryhmä katsoo, että sosiaalisia investointeja koskevat toimenpiteet voivat johtaa kaksinkertaiseen hyötyyn:** ne vähentävät tulevia toimeentuloturvamenoja työllisyyden kohentumisen ja terveyshyötyjen kautta sekä samaan aikaan laajentavat veropohjaa. Verojen korotuspyrkimyksiä rajoittavat muun muassa nykyinen verorasite, velka- ja alijäämätavoitteet, globalisaatio ja teknologinen muutos. Sosiaalisen suojelun järjestelmien kaksi tärkeintä rahoituslähde ovat sosiaaliturvamaksut ja verotus. Ne vaikuttavat kuitenkin eri tavoin vero- ja etuusjärjestelmän progressiivisuuteen, työllisyyden kannustimiin ja maksuhalukkuuteen. Kokonaisverorasite on pysynyt vakaana 25 viime vuoden aikana, ja sosiaaliturvan tärkein rahoituslähde ovat edelleen työntekijät verorahoituksen kasvavasta roolista huolimatta.

Työryhmä perehtyi käynnissä oleviin poliittisiin keskusteluihin, jotka koskevat **yleisen vero- ja etuusjärjestelmän progressiivisuuden ja oikeudenmukaisuuden lisäämistä, vaihtoehtoisia rahoituslähteitä** – kuten välillistä verotusta (kulutus), yritysverotusta, varallisuusverotusta, siirtymistä aineettoman talouden uusiin verotusmuotoihin ja vihreää verotusta –, sekä veronkierron, verojen välttelyn ja veropetosten torjuntaa. Raportissa todetaan, että EU:n talouden ohjausta ja hallintaa koskevat säännöt vaikuttavat jäsenvaltioiden liikkumavaraan sosiaalisten investointien ja sosiaalisen suojelun rahoittamisessa.

Raportin päätelmissä korostetaan **osallistavan ja oikeudenmukaisen hyvinvointivaltion merkitystä**. **Sen avulla voidaan minimoida sosiaaliset riskit ja hillitä taloudellisia vaikeuksia samalla, kun tuetaan taloudellista tuotantoa ja yksilöiden hyvinvointia**. Nykyaikaisen hyvinvointivaltion on tarjottava vahvoja puskureita talouden häiriöitä vastaan ja investoitava ”askelkiviin”, jotka auttavat ihmisiä selviämään merkittävistä elämänkaaren siirtymistä. Raportissa myönnetään, että Euroopan hyvinvointivaltiot ovat keskenään niin erilaisia, ettei olemassa ole yhtä, kaikille sopivaa ratkaisua. Raportissa esitetään kuitenkin 21 suositusta, joiden avulla hyvinvointivaltiota voitaisiin nykyaikaistaa ja vahvistaa. Niihin kuuluvat muun muassa seuraavat:

- **Lapsiperheiden suojelu ja tukeminen:** Esimerkiksi kaikkien alle 3-vuotiaiden lasten hoidon tulisi olla ilmaista tai kohtuuhintaista. Lisäksi ihmisillä tulisi olla mahdollisuus riittävään taloudelliseen tukeen ja varhaiskasvatuspalveluihin, jotta perheen perustamista voitaisiin helpottaa. Näiden palvelujen olisi oltava maksuttomia haavoittuvassa asemassa oleville perheille.
- **Yhtäläiset koulutusmahdollisuudet:** hyvinvointivaltioiden olisi taattava pienituloisista perheistä tuleville nuorille yhtäläiset mahdollisuudet jatkaa koulutusta oppivelvollisuuden jälkeen esimerkiksi apurahojen turvin.
- **Sosiaalisen suojelun saatavuus kaikille:** Sosiaalisen suojelun olisi oltava kaikkien saatavilla ja kaikkien olisi osallistuttava sen maksamiseen työsopimuksesta tai työn muodosta riippumatta. Sosiaalisen suojelun olisi oltava myös tasoltaan riittävää ja saatavilla ihmisten koko elämän ajan.

- **Työn laatu:** jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten olisi tuettava laadukkaita työpaikkoja, mukaan lukien muun muassa ihmisarvoiset ja turvatut tulot, riippumattomuus, fyysinen ja psyykinen terveys, mahdollisuudet urakehitykseen sekä työ- ja yksityiselämän tasapaino.
- **Elinikäinen oppiminen:** Kaikilla ihmisillä olisi oltava mahdollisuus kehittää osaamistaan tai oppia uusia taitoja. Tämä parantaisi heidän mahdollisuuksiaan löytää työpaikka tai vaihtaa työpaikkaa vihreän ja digitaalisen siirtymän yhteydessä. Se myös tukisi heitä siirtymisessä täysin uuteen ammattiin esimerkiksi uudelle alalle.
- **Ansiotulojen ja työpaikkojen suojele:** vuosien 2008–2009 taantumasta ja covid-19-kriisistä saatujen kokemusten perusteella työpaikkojen säilyttämiseen tähtäävien järjestelyjen olisi oltava kaikkien saatavilla.
- **Pidemmät työurat, riittävät eläkkeet ja pitkäaikaishoito:** työmarkkinaosapuolten ja jäsenvaltioiden olisi pyrittävä edistämään pidempiä, terveitä työuria erityisesti työaikojen joustavan järjestämisen, työpaikkojen mukauttamisen ja koulutuksen avulla.
- **Hyvinvointivaltion rahoituksen parantaminen:** jotta jäsenvaltiot voisivat vastata lisääntyviin tarpeisiin ja haasteisiin, niiden olisi löydettävä uusia, kestäviä sosiaalisen suojelun ja hyvinvoinnin rahoituslähteitä esimerkiksi laajentamalla veropohjaa ja mukauttamalla tulojen yhdistelmää (laajentamalla ansiotulojen, kulutuksen, pääomien ja omaisuuden progressiivista verotusta sekä hiilen ja energian verotusta).
- **Julkisen talouden kultainen sääntö:** EU:n tulevan julkisen talouden ohjausjärjestelmän olisi turvattava sosiaalinen suojele, erityisesti sosiaalisten investointien tarpeet, ja mahdollistettava lainojen saanti sosiaaliseen infrastruktuuriin tehtäviä investointeja varten.
- **Sosiaalisen suojelun turvaamista koskevien EU:n valmiuksien tehostaminen:** EU:n olisi harkittava lainsäädäntöaloitteita, joilla täytettäisiin kaikki Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteet, varmistettaisiin johdonmukainen täytäntöönpano kaikkialla unionissa ja rajoitettaisiin epäreilua kilpailemista sosiaalisen suojelun normeilla.

Raportissa todetaan lopuksi, että **hyvinvointivaltio on vaikuttanut ratkaisevasti selviämiseen vuosien 2008–2009 taantumasta sekä covid-19-pandemian taloudellisista ja sosiaalisista seurauksista.** Siinä suhtaudutaan myönteisesti **EU:n pyrkimykseen lisätä verotuksen joustavuutta,** joka helpottaa sosiaalisia investointeja.

Suosituksset

A. Paremmat eväät elämään: kaikkien lasten kehityksen

1. Kaikilla alle 3-vuotiailla lapsilla olisi oltava mahdollisuus saada laadukkaita kokopäiväisiä varhaiskasvatus- ja päivähoitopalveluja, jotka edistäisivät varhaislapsuuden kehitystä sekä samalla helpottaisivat työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista ja naisten työllistymistä. Näiden palvelujen olisi oltava kohtuuhintaisia kaikille perheille ja maksuttomia kaikille, joilla on avun tarpeessa olevia lapsia.
2. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava haavoittuvassa asemassa oleville lapsiperheille kohdennettua vähimmäistoimeentuloturvaa ja valmiuksien kehittämistä koskevia palveluja, jotta voitaisiin torjua lapsiköyhyyttä (joka on yleisintä yksinhuoltajaperheissä ja suurissa perheissä).

B. Ponnahduslaidan luominen nuorelle sukupolvelle

3. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava riittävästi taloudellista tukea, palveluja ja luontoisuuksia, jotta ihmiset voisivat halutessaan perustaa perheen ja saada lapsia.
4. Jäsenvaltioiden olisi jatkettava vahvistetun nuorisotakuun täytäntöönpanoa, vahvistettava korkealaatuisen koulutuksen tarjontaa ja luotava ympäristö, joka edistäisi laadukkaiden työpaikkojen luomista ja nuorten mahdollisuuksia yrittäjyyteen. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava pienituloisista perheistä tuleville nuorille riittävästi taloudellista tukea, jotta he voisivat jatkaa korkealaatuisia opintoja oppivelvollisuuden suorittamisen jälkeen.

C. Osallistavan sosiaalisen suojelun ja elinikäisen oppimisen

5. Riittävän sosiaalisen suojelun olisi oltava työsuhteesta riippumatta kaikkien työssäkäyvien saatavilla, ja kaikkien työssäkäyvien olisi osallistuttava sen maksamiseen. Maksuissa olisi otettava huomioon kaikki tulonlähteet. Tällaisen sosiaalisen suojelun olisi oltava saatavilla koko elämän ajan, mahdollistettava kohtuullisen elintason säilyttäminen, korvattava riittävällä tavalla ansiotulot ja vähennettävä tarveharkintaisen vähimmäistulon tarvetta sekä torjuttava epäoikeudenmukaista kilpailua sosiaaliturvamaksuista.
6. Jäsenvaltioiden olisi yhteistyössä kaiken tasoisten työmarkkinaosapuolten kanssa kehitettävä työn laatuun sellainen lähestymistapa, jossa otettaisiin tarkasti huomioon elämänkaareen liittyvät kysymykset ja joka kattaisi kohtuullisen ja turvallisen tulotason, riippumattomuuden työtehtävissä, hyvän fyysisen ja psyykkisen terveyden, urakehitysmahdollisuudet sekä asianmukaisen työ- ja yksityiselämän tasapainon.
7. Jäsenvaltioilla olisi oltava yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa tehokkaat elinikäisen oppimisen järjestelmät, jotka tarjoaisivat mahdollisuuksia täydennys- ja uudelleen koulutukseen. Niiden avulla olisi parannettava kaikkien työikäisten työllistettävyyttä sekä kehitettävä hoitoalan työntekijöiden osaamis pohjaa, työn digitalisointia ja vihreää siirtymää. Niiden avulla olisi myös tuettava talouden rakenneuudistusta uusien alojen ja ammattien hyväksi ja edistettävä samalla sukupuolten

tasapuolista edustusta. Täydennys- ja uudelleenkoulutuksen saatavuutta voitaisiin edistää työehtosopimusneuvotteluilla, työnantajan palkkakustannuksista perittävillä koulutusmaksuilla ja yksilöllisten oppimistilien kehittämisellä.

8. Jäsenvaltioiden olisi jatkettava maahanmuuttajien osallistamista sosiaali- ja työmarkkinapolitiikkojensa avulla sekä varmistettava varhainen, yhdenvertainen pääsy työmarkkinoille, jota tuetaan koulutuksella, osaamisen ja pätevyyden tunnustaminen, kielten oppiminen ja kansalaisvalistus. Syrjinnän ja hyväksikäytön torjunta on olennaisen tärkeää, jotta voidaan edistää maahanmuuttajien osallisuutta yhteiskunnassa ja antaa heille mahdollisuus hyödyttää taloutta täysipainoisesti.
9. Vuosien 2008–2009 taantumasta ja covid-19-kriisistä saatujen kokemusten perusteella jäsenvaltioilla olisi oltava käytössään työpaikkojen säilyttämiseen tähtäviä järjestelmiä (kuten työajan lyhentämisyjärjestelyt), jotka olisivat kaikkien työssäkäyvien saatavilla. Niiden avulla voitaisiin säilyttää ihmisten tulotaso ja välttää osaamisen menettäminen tulevien kriisien aikana. Tällaiset järjestelmät minimoisivat palkansaajien irtisanomiset ja säilyttäisivät työnantajan ja työntekijän välisen yhteyden. Lomautusjaksoja voitaisiin hyödyntää lisäkoulutuksen tarjoamiseen.

D. Pidempien, terveiden työurien tukeminen riittävien eläketulojen turvaamiseksi

10. Työmarkkinaosapuolten ja/tai jäsenvaltioiden olisi tuettava pidempiä työuria edistämällä joustavia työaikajärjestelyjä, tekemällä sopivia mukautuksia työpaikkoihin sekä tarjoamalla jatkuvaa koulutusta ikääntyneiden työntekijöiden tarpeiden täyttämiseksi ja heidän potentiaalinsa hyödyntämiseksi. Jäsenvaltioiden olisi harkittava kohdennettuja kannustimia, jotka helpottaisivat eläkkeelle siirtymistä asteittain ja myöhemmällä iällä.
11. Väestön ikääntymisen vuoksi jäsenvaltioiden olisi torjuttava aktiivisesti köyhyyttä ja ylläpidettävä vanhuusiän riittävää tulotaso. Taloudellista kestävyyttä koskeissa näkökohdissa olisi otettava huomioon sekä julkisen talouden tulo- ja menopuoli että työllisyyden lisääntymisen ja työurien pidentymisen vaikutukset. Vanhuusiän vähimmäisetuuksien olisi oltava riittävän suuria, jotta niillä voitaisiin torjua köyhyyttä tehokkaasti. Jäsenvaltioiden (ja kollektiivisissa järjestelmissä myös työmarkkinaosapuolten) olisi varmistettava, että kaikki työikäiset henkilöt ovat osallisina maksuihin perustuvissa eläkejärjestelmissä, joista korvataan ansiotulot riittävällä tavalla.
12. Jaksot, jolloin hoidetaan esimerkiksi lapsia ja ikääntyneitä ja joiden vuoksi ihmisten on jäätävä pois töistä tai työskenneltävä osa-aikaisesti, olisi otettava huomioon eläkkeitä laskettaessa, muun muassa tukien avulla, jos kyseessä ovat muut kuin julkiset järjestelmät.

E. Tasapuolisen, laadukkaan pitkäaikaishoidon varmistaminen

13. Kun otetaan huomioon, että pitkäaikaishoidon tarve kasvaa ikääntyvässä yhteiskunnassa, jäsenvaltioiden olisi vahvistettava laadukkaiden hoitopalvelujen, mukaan lukien avohoito, kotihoito ja laitoshoidon, saatavuutta sekä varmistettava valinnanvapaus. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että palvelut ovat kaikkien saatavilla ja että sosiaalinen

suojelu (maksuihin perustuva tai verovaroista rahoitettu) kattaa ne siten, että perheiden maksamien omavastuuosuuksien enimmäismäärä on kohtuullinen.

F. Osallistavan, ympäristöystävällisen asumisen ja liikenteen

14. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä kohtuuhintaisia, energiatehokkaita ja ”kaikkia palvelevan suunnittelun” periaatteiden mukaisia asuntoja sekä varmistettava, että ne ovat kaikkien saatavilla. Tukea olisi annettava pienituloisille ja vähävaraisille kotitalouksille (erityisesti nuorille ja lapsiperheille) sekä vammaisille ja ikääntyneille henkilöille, joilla on erityistarpeita. Jäsenvaltioiden olisi tuettava paikallisviranomaisia, asuntoyhtiöitä ja yhteisötalouden organisaatioita tässä prosessissa. EU:n rahastoista taas olisi tuettava sosiaalisen innovoinnin pilottihankkeita.
15. Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja oikeudenmukaisen vihreän siirtymän edistämiseksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava kohtuuhintainen, energiatehokas julkinen liikenne, luotettavat liikenneverkot ja vihreät vaihtoehdot. Sosiaalisen osallisuuden ja julkisen liikenteen yhdenvertaisen saatavuuden olisi oltava osa kaupunki- ja maaseutusuunnittelua. Sitä olisi tuettava julkisilla tuilla kiinnittämällä erityistä huomiota syrjäisiin alueisiin.

G. Hyvinvointia ja valmiuksia lisäävän osallistavan palvelutarjonnan varmistaminen

16. Tehokkaiden, laadukkaiden ja kattavien sosiaalipalvelujen tarjoamiseksi jäsenvaltioiden olisi parannettava palvelujen tarjontaa paikallisella tasolla, edistettävä yhteistuotantoa ja ammatillistamista sekä hyödynnettävä digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia parhaalla mahdollisella tavalla. Jäsenvaltioilla olisi oltava sosiaalipalveluja koskevat laatustandardit ja laadunvarmistusmekanismit, ja niitä olisi sovellettava sekä julkisiin että yksityisiin palveluntarjoajiin. Jäsenvaltioiden olisi lisättävä voittoa tavoittelemattomien ja yhteisötalouden järjestöjen osallistumista sosiaalipalvelujen suunnitteluun ja tarjoamiseen. EU:n olisi edistettävä enemmän hyviä käytäntöjä koskevaa tutkimusta ja tiedonvaihtoa, jotta voitaisiin tukea sosiaalipalvelujen hallintoon ja tarjontaan liittyviä innovaatioita.

H. Kestävän rahoituksen varmistaminen selviytymiskykyiselle

17. Jäsenvaltioiden olisi harkittava hyvinvointivaltion kasvaviin taloudellisiin tarpeisiin vastaamiseksi veropohjan laajentamista ja tulojen yhdistelmän mukauttamista, joka ulottuisi työvoimakustannuksia lisääviä sosiaaliturvamaksuja pidemmälle. Lisäksi niiden olisi kasvatettava ansiotuloja, kulutusta, pääomia ja omaisuutta koskevasta progressiivisesta verotuksesta sekä hiili- ja energiaveroista saatavia tuloja. Vahingollisen verokilpailun ja sosiaalisen polkumyynnin torjumiseksi EU:n olisi koordinoitava jäsenvaltioiden pyrkimyksiä harjoittaa pääomaverotusta koskevaa yhteistä politiikkaa sekä torjua veronkiertoa ja verojen välttelyä.
18. EU:n ja jäsenvaltioiden olisi harkittava eurooppalaista sopimusta pääomaveron vähimmäistasosta ja pääomaverotusta koskevia yhdenmukaistettuja EU:n sääntöjä. Näin voitaisiin vahvistaa sosiaalisen suojelun rahoituksen mahdollista perustaa ja auttaa välttämään sosiaaliturvanormeihin liittyvää kilpailua.
19. Sosiaalinen suojelu, erityisesti sosiaaliset investoinnit, olisi varmistettava EU:n julkisen talouden tulevan ohjausjärjestelmän puitteissa. Julkisen talouden kultaisen säännön olisi mahdollistettava lainaaminen sosiaali-

investointeihin ainakin alkuvaiheessa sosiaalisiin infrastruktuureihin tehtäviä investointeja varten.

I. Sosiaalisen s uojelun turvaam ista koskevien EU:n valmiuksien

20. EU:n olisi harkittava, että se hyväksyisi uusia työllisyyttä ja sosiaalipolitiikkaa koskevia lainsäädäntöaloitteita, joilla täytettäisiin kaikki Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteet, varmistettaisiin johdonmukainen täytäntöönpano kaikkialla unionissa ja rajoitettaisiin epäreilua kilpailua sosiaalisen suojelun normien alalla.
21. Jäsenvaltioiden olisi taattava kaikille asukkailleen sosiaalisten oikeuksien vähimmäispaketti. Se perustuisi Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteisiin, joita olisi noudatettava aina, myös ulkoisten häiriöiden jälkeen.

